

ВИСНОВОК

рецензента

кандидата педагогічних наук, доцента Степанової Людмили Павлівни
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів

дисертаційного дослідження Лі Хуйфан

*«Розвиток музикальності молодших школярів у процесі
фортепіанного навчання в позашкільних закладах мистецької освіти»*,

поданої на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії

з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

за спеціальністю 014 Середня освіта (музичне мистецтво)

Дисертаційне дослідження Лі Хуйфан «Розвиток музикальності молодших школярів у процесі фортепіанного навчання в позашкільних закладах мистецької освіти» присвячено розробці актуальної проблеми музичного розвитку дітей молодшого шкільного віку як основи їх виконавських успіхів у музичній діяльності. Тема роботи відповідає задачам музичного навчання дітей в закладах початкової мистецької освіти України, що спрямовані на реалізацію важливих принципів гуманізації та дитиноцентризму, через які особистість учня, його унікальність й неповторність визнається найвищою цінністю, а набуття ним виконавської культури і виконавського досвіду вважаються пріоритетними.

Актуальність теми дисертації зумовлена освітньою потребою у розвитку музикальності кожної дитини, яка навчається музики у мистецькій школі. Беззаперечно, цей мистецький феномен є основою не тільки виконавських успіхів, але й базисом для формування художнього світогляду й мистецьких переконань учня-початківця, що закладаються під час навчання на все подальше життя. Тому сама проблема музикальності учнів-піаністів та пошук найбільш дієвих засобів її педагогічної розробки у даному дослідженні вбачаються достатньо актуальними.

Зазначена актуальність підсилюється низкою існуючих суперечностей, а саме між: музично-педагогічною значущістю розвитку музикальності молодших школярів і недостатньою теоретичною розробкою даних питань; потребою педагогів-музикантів в оптимізації розвитку музикальності учнів молодших класів та відсутністю належного методичного забезпечення цього процесу; між усвідомленням великого значення розвитку музикальності молодших школярів і переважанням усталеної практики фортепіанного навчання.

Мета дослідження полягала у теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці методики розвитку музикальності молодших школярів у процесі фортепіанного навчання.

Зазначена мета передбачала необхідність постановки низки завдань, у процесі вирішення яких автором проаналізовано стан досліджуваної проблеми в науковій літературі; визначено і науково обґрунтовано сутність, зміст та структуру

музикальності молодших школярів; розроблено наукові підходи та принципи розвитку музикальності учнів молодших класів; розроблено критерії, показники та схарактеризовано рівні розвиненості музикальності молодших школярів; запропоновано методичну модель та експериментально перевірено ефективність методики розвитку музикальності дітей.

Об'єкт дослідження: процес фортепіанного навчання молодших школярів у позашкільних закладах мистецької освіти.

Предмет дослідження – методика розвитку музикальності молодших школярів у процесі фортепіанного навчання.

Для досягнення мети і розв'язання поставлених завдань було застосовано низку теоретичних, емпіричних та статистичних методів дослідження. Серед *теоретичних* методів - аналіз наукової літератури з досліджуваної проблеми, її узагальнення та систематизація для визначення основних концептуальних положень та наукового апарату дослідження, з'ясування структури, критеріїв і показників сформованості музикальності молодших школярів. *Емпіричні методи* - педагогічне спостереження, тестування, бесіди, усне опитування, констатувальний та формувальний експерименти для реалізації завдань дослідження; моделювання для створення моделі та розробки методики розвитку музикальності молодших школярів у процесі фортепіанного навчання.

Науково-теоретичним здобутком дисертанта є докладний розгляд широкого спектру понять і категорій, що обумовлюють саму сутність *феномена музикальності*, а це: емоційна сфера учня та мотивація до мистецької діяльності, музичні здібності, музичне сприймання, музичне мислення, художня рефлексія, художній образ тощо.

Дисертантом було висвітлено зміст фортепіанного навчання дітей у системі позашкільної мистецької освіти, виокремлено роль фортепіано як музичного інструменту з універсальними виражальними можливостями в різних видах дитячого музикування, в тому числі сольного, ансамблевого. Важливо, що зміст і процес навчання гри на фортепіано автором розглянуто з урахуванням особливостей психо-фізіологічного та естетичного розвитку дітей.

На основі ретельного аналізу мистецько-педагогічної специфіки досліджуваних явищ автором було розроблено збалансовану чотирьохкомпонентну структуру музикальності, запропоновано визначення цього поняття як інтегративного за змістом і сутністю динамічного особистісного феномена, як психічної її художньої основи успішної виконавської діяльності.

Увагу привертає здійснений дисертанткою порівняльний аналіз фортепіанного навчання учнів молодшого шкільного віку в Україні і Китаї, а також аналіз національних, жанрово-стилістичних та художньо-тематичних особливостей фортепіанного репертуару для дітей.

У висвітленні методичних засад розвитку музикальності молодших школярів схвалення, на наш погляд, заслуговують на схвалення розроблені дисертанткою принципи та педагогічні умови розвитку музикальності учнів-початківців, які можна схарактеризувати як оптимальні для сучасного мистецько-освітнього середовища та методично обґрунтовані.

Науковий інтерес представляє запропонована авторкою методична модель розвитку музикальності молодших школярів у процесі фортепіанного навчання, що виявилась ефективною з урахуванням низки сучасних і актуальних наукових підходів (особистісно-орієнтований, аксіологічний, художньо-інтегральний, комплексний, культурологічний, суб'єктно-діяльнісний, середовищний), які закладають серйозну методологічну платформу для експериментальної роботи.

Розроблений автором критеріальний апарат дослідження рівнів розвиненості музикальності молодших школярів відповідає структурі цієї категорії, та являє собою взаємоузгоджену єдність потребово-пізнавального, операційно-технологічного, регулятивно-оцінного критеріїв та відповідних показників.

Серед використаного арсеналу методів формувальної роботи особливо ефективними й цікавими виявилися, на наш погляд, метод інтерпретаційного практикуму, рефлексивного тренінгу, емоційної драматургії, емоційно-вольової саморегуляції, створення ситуації успіху, а також ведення щоденника музичних вражень.

Продуктивність результатів експериментальної роботи з перевірки авторської методики на усіх трьох етапах її впровадження – емоційно-спонукальному, художньо-перетворювальному та рефлексивно-виконавському - підтверджено переконливими математичними розрахунками, численними таблицями та графіками фіксації ходу констатувального та формувального експериментів.

Наукова новизна отриманих результатів дослідження визначається тим, що в ньому:

вперше здійснено цілісне дослідження розвитку музикальності молодших школярів у процесі фортепіанного навчання; конкретизовано зміст поняття «музикальність молодших школярів», структуру музикальності молодших школярів у взаємозалежності емоційно-мотиваційного, художньо-комунікативного, змістовно-операційного, рефлексивно-інтерпретаційного компонентів; розроблено й апробовано методику розвитку музикальності молодших школярів на засадах особистісно-орієнтованого, аксіологічного, комплексного, художньо-інтегрального, культурологічного, суб'єктно-діяльнісного, середовищного підходів; а також визначено критерії, показники та рівні розвитку музикальності молодших школярів, принципи, комплекс методів і прийомів розвитку музикальності молодших школярів;

подальшого розвитку й конкретизації дістали теоретичні положення щодо фортепіанного навчання учнів в позашкільних закладах мистецької освіти;

методологічні підходи й відповідні до них загально-дидактичні та специфічні принципів положення розвитку музикальності учнів у процесі фортепіанного навчання; зміст та методи фортепіанного навчання учнів у позашкільних закладах мистецької освіти.

Практичне значення дослідження полягає у впровадженні в процес фортепіанного навчання учнів позашкільних закладів мистецької освіти методичних засад, принципів, педагогічних умов для розвитку музикальності школярів у процесі навчально-виконавської діяльності та практичного удосконалення процесу фортепіанної підготовки учнів; використанні теоретичних висновків та експериментальних результатів дослідження у навчальних матеріалах курсу: «Методика навчання гри на фортепіано», «Основний музичний інструмент», на заняттях із педагогічної практики.

В дисертації коректно і чітко визначено об'єкт, предмет, мету і завдання дослідження, сформульовано відповідний науковий апарат. Текст дисертації викладено доступною мовою, сучасним науковим стилем з критичним аналізом та висновками. Основні положення та опис результатів дисертації сформульовано автором самостійно. Висновки дослідження є послідовними і виваженими, а список літератури відповідає змісту викладеного матеріалу.

Результати дослідження повною мірою відображено у 7 одноосібних науково-методичних публікаціях здобувача, що засвідчують основні положення дисертації, з яких 2 у наукових фахових виданнях України, 1 у зарубіжному науковому виданні (WoS), 4 статті апробаційного характеру у збірках матеріалів Міжнародних конференцій.

Висновок. Дисертація Лі Хуйфан «Розвиток музикальності молодших школярів у процесі фортепіанного навчання в позашкільних закладах мистецької освіти» є цілісним завершеним дослідженням, що відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44 і може бути подане до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Рецензент -

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедра хорового диригування
та теорії і методики музичної освіти
УДУ імені Михайла Драгоманова

